

Zapisnik sa Druge fokus grupe projekta
“Mapiranje aktera energetske tranzicije u Beogradu”

Datum: Utorak, 08.11.2022. godine, 10:30-13:30

Mesto: Impact Hub, Makedonska 21, i online razgovor, ZOOM platforma

Prisutni: Julijana Milošević (Sekretarijat za komunalne i stambene poslove), Snežana Kostadinović (JP Gradsko Stambeno), Gojko Šurbatović (Sekretarijat za energetiku), Jelena Krivokapić (CEUS) i Ana Mitić-Radulović (CEUS).

- Ana Mitić-Radulović je objasnila kontekst i korake projekta, navodeći Podcast ZELENIGRAD, sagovornike i objašnjavajući ciljeve Fokus Grupa, kao i finalnog javnog događaja. Zatim je otvorila razgovor predstavljajući 15 mera iz aktuelnog Programa EE. Navela je kako trenutne mere targetiraju javni sektor, dok su samostalna domaćinstva i privatni sektor izostavljeni. Takođe je navela nedostatak mera kada je u pitanju saobraćaj.
- Gojko Šurbatović naveo je da se primerenim koracima mora ići napred, i da će mere i za 2023. godinu ostati iste, dok će se ciljane vrednosti ušteda povećati. Navodi da će u predlogu biti značajno povećanje bužeta za D1 i B1 meru, ali da Skupština taj budžet i dalje treba da odobri. Dodaje da će se mera B1 i dalje fokusirati samo na javni sektor, ali da je izvršena klasifikacija i tipologija zgrada u saradnji sa Arhitektonskim fakultetom u Beogradu (na taj način su utvrđeni prioriteti kroz opštine), tako da se proširenje ove mere i na privatni sektor može očekivati u narednim godinama, u Programu za 2024-2026. Gojko Šurbatović je dodao da će do tada biti moguće aplicirati za subvencije na nivou domaćinstva, za energetske sanacije, kroz konkurse gradskih opština (Palilula je trenutni prioritet).
- Ana Mitić-Radulović je postavila pitanja o dokumentu za Praćenje učinka Programa: koji su indikatori mera i kako se prate.
- Gojko Šurbatović je objasnio kako je merenje energetske učinka vrlo zahtevno i nezahvalno. Naveo je primer jedne škole u Beogradu koja je, nakon energetske sanacije, imala veću potrošnju struje nego pre sanacije. Zahvaljujući detaljnim analizama utvrđeno je da se radi o krađi struje. Nakon saniranja krađe, potrošnja se znatno promenila, ali je samim tim praćenje energetske učinka onemogućeno. Ovo je samo jedan od niza primera iz prakse praćenja energetske učinka i njegovoj problematiki.
- Snežana Kostadinović dala je predlog da bi se potrošnja struje stambene zgrade mogla izračunati i praćenjem računa. U zgradi od 80 stanova dovoljno je uzeti 5 stanova i pratiti osilacije računa tokom godine kako bi se izračunala vrednost potrošnje struje. Ona dodaje da bi na taj način moglo da se utvrdi i koje zgrade treba da budu predmet energetske menadžmenta, što trenutno nije slučaj, već se

energetski menadžment primenjuje samo na javne objekte. Sa sigurnošću to su zgrade Rudo 1, 2 i 3, kaskadni blokovi na Novom Beogradu, visoki stambeni objekti u Rakovici ...

- Snežana Kostadinović kaže da moramo da budemo jako obazrivi prilikom implementiranja nekih ideja i poduhvata iz drugih zemalja. Ona navodi da se sve mere moraju prilagoditi našem kontekstu i raditi "na srpski način". Zeleni krovovi jesu odlična ideja, ali moramo razmisliti pre njihovog implementiranja da li su dugoročna rešenja za nas (na osnovu klimatskih uslova, broja sunčanih dana u godini...). Predlaže da bi odličan pilot projekat za zelene krovove, tačnije urbane krovne baste, bili svi kaskadni krovovi Beograda, kojih, navodi, ima mnogo u gradu.
- Julijana Milošević objasnila je da su danas Sekretarijat za komunalne i stambene poslove i Sekretarijat za energetiku dve odvojene institucije, upravo zbog velikog značaja sektora energetike. Takođe dodaje da Sekretarijat za komunalne i stambene poslove nije bio mnogo uključen u rad Sekretarijata za energetiku I izradu Programa, što je bilo logično, s obzirom da Program nije targetirao stambene objekte. Kako će se to kroz naredne godine promeniti, i značaj uključenosti Sekretarijata za komunalne i stambene poslove će porasti.
- Julijana Milošević započela je i razgovor o energetske sanaciji objekata pod zaštitom – u smislu arhitektonskog nasleđa, i navela je kako su, po njenom mišljenju, one veliki problem. S druge strane, Gojko Šurbatović ne misli da su one problem, već da zahtevaju više vremena, novca i promišljanja. Gojko Šurbatović prepričava odlično iskustvo i saradnju sa Zavodom za zaštitu spomenika kulture grada Beograda prilikom energetske sanacije i rekonstrukcije Karadjordjeve, Kosančićevog Venca, kao i zgrade Starog DIF-a, Gradske opštine Zemun i osnovne škole Kralj Petar II Karadjordjević.
- Gojko Šurbatović najavljuje kako će prva solarna elektrana biti napravljena na bazenu 25. maj i kako su sportski centri, pre svega bazeni, odlična mesta za unapređenje energetske efikasnosti.
- Ana Mitić-Radulović upoznala je sve učesnike panela sa [Dokumentom o stavu](#) (izradjenim od strane Centra za unapređenje životne sredine i Klima 101) i predlozima za unapređenje mera, kao i sa zaključcima sa Prve Fokus Grupe.
- Snežana Kostadinović istakla je izuzetan potencijal koji Korisnički info centar može da ima, s obzirom da sa dva kanala skuplja i deli informacije, i navodi da se u Zakonu o stanovanju i održavanju zgrada navodi da upravnicima stambenih zajednica moraju da pružaju savetodavne usluge. Smatra da je problem ponekad i neadekvatna informisanost i samih upravnika i smatra da je Beogradu potrebna mnogo bolja povezanost izmedju različitih institucija javnog sektora.

- Gojko Šurbatović i Snežana Kostadinović se slažu da svi budući programi i mere EE moraju da budu bazirani na principu da sa što manje novca treba obezbediti što više energije. Takodje zajedno navode neke od sledećih predloga i željenih ciljeva:
 - Smanjenje zajedničke struje u zgradama, kroz program zamene pogona liftova. Liftovi na solarne panele;
 - Uvodjenje zakonske obaveze, da prilikom sanacije fasade mora da se izvrši i energetska sanacija;
 - Proizvodnja naše, srpske, termoizolacije (primer postoji u Novom Pazaru);
 - Podsticanje zgrada da zarade novac kroz proizvodnju struje – solarni paneli. Subvencije za ugradnju zajedničkih solarnih panela i baterija za skladištenje struje.
- Ana Mitić-Radulović objašnjava svoje mišljenje, kao i mišljenje učesnice predhodne FG, Tanje Popovicki, o izuzetnom značaju da prvenstvo na konkursima energetskih sanacija treba da imaju socijalno ugrožene porodice i domaćinstva vođena od strane žena. Ona ističe izuzetan značaj u saradnji između Sekretarijata za energetiku i Centra za socijalni rad, preko Sekretarijata za socijalnu zaštitu.
- Gojko Šurbatović smatra da je to komplikovana saradnja i objašnjava trenutne kriterijume za donošenje odluka. Prvi korak je sastavljanje Energetskog pregleda sa studijom izvodljivosti, za objekte koji su veliki potrošači struje, po podacima iz ISEB-a. Trenutno grad Beograd ima studije za 22 objekta, tako da trenutno samo ta 22 objekta mogu da budu energetski sanirani. Odlučivanje između njih, koji je prioritet, se donosi u odnosu na visinu potrošnje energije, ne u odnosu na cenu energije. Uvek se teži tome da se saniraju objekti sa najvećom potrošnjom, ali realno je da se sanira između jednog i pet objekata godišnje.
- Istaknut je značaj organizovanja podataka, i sinergije 4 jedinstvene baze koje nismo uspostavili: baze građana, pravnih lica, imovine i GIS.JP Gradsko stambeno ima jedinstvenu evidenciju o stambenim zgradama, oko 14.000-15.000 zgrada – 1/3 ukupnog fonda stambenih objekata.
- Istaknuto je da je nedavno, nakon energetske sanacije, kompleks stambenih zgrada u Ul. Milutina Milankovića prvi put sklopio sa Beogradskim elektranam Ugovor o naplati po potrošnji.
- Ana Mitić-Radulović je najavila priliku za novi razgovor 22. novembra, kada će predstavnici različitih sektora moći da razmene mišljenja.